

Numerul 16. Oradea-mare 19 aprilie (1 maiu) 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe ½ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Auri...

(Urmare.)

III

Eră deja noapte când doamna Cozma sosi la Du-ceava. Poarta mare eră incuiată ca in totdeauna și nimeni nu eși in calea oaspei.

Ocoliră prin curtea din dos, unde câinii se re-peșiră lătrând asupra trăsorii străine.

Luca sări in mijlocul lor. Scoase câteva bu-căși de mălaiu din traistă.

— Sânt flămânși, sërmanii, nu le-a dat nimeni de mâncare.

Câinii se agățau cu labele de pèrul lui stufos și-i lingeau fața.

Doamna Cozma cobori din trăsură, care trăsese la intrarea din fundul casei. Acı se opri, căci ușa co-ridorului eră incuiată.

Nicăiri nici o lumină, nici o licărire de viață.

Bătù de câteva ori in ușă, dar nimeni nu-i res-punse. Luca îi veni in ajutor.

— Jupâneasa Ana duce cheia cu ea de când e bolnav domnul. Me duc să o chem.

Băiatul plecà și vèduva remase singură, gândi-toare. Fratele ei eră dar singur, incuiat in această casă . . .

Poate muriă in această clipă, părăsit, fără ca să aibă pe cineva lângă dènsul, cine să-i aprindă o luminare.

— Grozav, grozav ! își dıse ea.

Îi veniă să spargă ușa, atât eră de nerăbdătoare, când in sfèrșit sosi Ana cu cheia.

Cârciumăreasa sărută mâna doamnei Măria-sa, și fără o vorbă îi deschise ușa.

Coridorul eră plin de fum și miros de gaz. O lampă mică cu sticla murdară și inegrită de fum eră atèrnată de tavan și abiă lumină încăperea îngustă, plină de vase și de tot felul de unelte aruncate pe sub pàreși.

Sora domnului Nistor cunoșcea odaia unde tre-buiă să zacă fratele ei. Alergă repede prin lungul co-ridor și ajunse aproape fără resuflare lângă patul lui. Bolnavul nu dormiă.

Pe mescioara de lângă pat ardea o luminare de seu. Mucul netăiat sfăriiă și umplea casa de un miros nesuferit.

Uchii bètrânului erau deschiși, mari și fixați a-supra ușii de unde auđise sgomotul pașilor.

Recunoscènd pe sora-să, îi intinse mâna.

Ea îl sărulă mișcată, pe umèrul obrazului uscat.

Amèndoi se priviră un minut in tăcere.

Soră și frate, se vedeau acum după un interval de câțiva ani.

— Șeși, Mario, îi dıse el arătându-i un scaun pe care Ana îl șterse repede cu șorțul.

— Cum te simți ? intrebă doamna Cozma, ședènd aproape de pat.

— Reu, reu de tot, respunse bolnavul resuflând greu din piept. Dar e bine că ai venit . . . De ce n'ai adus și pe Cornelia ?

Doamna Cozma remase o clipă pe gânduri. Zeu bine ar fi fost, dar nu s'a gândit la asta.

— Nu șcieam . . . nu șcieam că o doreși. Sër-mana copilă, plângea când i-am spus că ești bolnav. De ce nu m'ai chemat mai dinainte ?

— Erăi supèrată.

— Eu ?

— Lasă, acum au trecut toate . . . O să mor . . .

— Cum să mori ? O să te faci bine . . . Îți lip-siă ingrigirea bună. Dacă vrei, pot să remân lângă tine. Te voi ingrigi . . .

Pe fața bètrânului, trecù o umbră de zîmbet a-mar, desnădăjduit.

— N'o să ai mult de lucru, șopti el.

Ana aruncă o privire rafinată asupra vèduvei și zîmbi și ea, in felul ei. Apoi intră in odaia de ală-turi, de unde scoase o perină, un cearșaf și o pla-pumă veche de mătase, pe cari le așternù pe canapea.

— E frig dincolo, țise ea, și e târziu să mai facem focul. Zidul e gros și ține răceală multă.

Apoi se oprî un minut în mijlocul odăii, netețindu-și broboada pe cap.

— Noapte bună. Așa gândesc, că nu mai am nimic de făcut. Lemne am pus pe foc, apă este în cana cea mare. Dacă doamna Măria-sa poftescă ceva . . .

Doamna Cozma făcî un semn cu capul că nu-i trebuie nimic.

— Sărut mâna, țise Ana și eși.

Abia se închise ușa în urma ei, bătrânul Nistor se ridică agitat, prinse pe soru-sa de mână și-i țise cu un glas misterios :

— Îmi eră frică de ea . . . Tu n'o cunoști . . . e vicleană.

— Cum, Ana ? Credincioasa ta Ana ?

— Da, o hoată, o cățea și asta . . . Din interes, numai din interes ținea la mine . . . Acum . . .

O nouă crisă de tuse îi inecă vorba.

Doamna Cozma se sili să-l liniștească. Îi ridică capul între perini, și-i înveli pieptul cu flanele moi încălțite la sobă.

— Așa sînt slugile, țise ea în urmă ; dar fii liniștit, n'o să te mai las singur.

Bătrânul închise ochii obosit, părea a odihni, dar pleoapele îi tremurau și buzele i se mișcau nervos.

— Mario . . . Mario . . . șopti el încet.

— Sînt aci lângă tine, Gheorghe ; ce să-ți dau ?

— Vino mai aproape.

Ea ședî pe dunga patului și îl prinse de mână.

— Știu că o să mor, țise el inecat, s'a sfărșit . . . Dar înainte de a muri trebuie să-ți spun . . .

Se uită cu grije impregiurului lui, ochii îi erau misterioși, infricoșiți.

Ea tresări. Își aduse fața așa de aproape de buzele lui încât îi simți respirația ferbinte, bolnavă, de un miros putred.

— Ascultă . . . șopti el. Tu știi că lumea me crede bogat. De și e minciună . . . Moșia e slabă, nu aduce nici un venit . . . O odorogă veche, stricată, pe care o veți împărți în trei părți . . . Să n'o vindeți ! . . . Las cu limbă de moarte. Nu voiu să pună ovreii piciorul în satul meu.

Doamna Cozma dete din cap.

— Tu să îți morile, casa asta și . . . Tu știi că eu am trăit ca un om sărac și dacă am avut un ban, doi, nu m'am grăbit să-l cheltuesc pe fleacuri . . . I-am pus bine . . .

Se intrerupse. Ea îl privia cu ochii mari și plini de lăcomie.

— Gheorghe, șopti năbușit, ai milă de Cornelia, știi cât stau de reu.

— Știu, și de aceea te am chemat, urmă el strîngîndu-i violent mîna. Vreau să-ți spun . . . Me temeam de Ana . . .

— De ce ? De ce te temeai ? întrebă ea tremurînd de nerăbdare.

Nistor o lăsă de mână și cu o mișcare de spaimă pipăi cheile de sub pernă.

— Nimic, țise el lungindu-se pe spate, nimic . . . Sînt aci . . .

Închise ochii și remase un minut liniștit, ca mort.

Ea stătea uimită și privia cu atențiune încordată la fața lui suptă și sguđuită de frigurile morții.

— Cornelia, da . . . eu am botezat-o, murmură el. Ce-i ea de vină ? . . . Ei îi las toți . . . galbenii mei ! . . .

— A ! . . .

Bătrânul deschise ochii.

— Da, Corneliei, ei îi las . . . Să mi-o aduci aci. Vreau să-i spun să se mărite după un om de treabă. Când voiu muri . . . sînt în zid . . . să știi. În odaia cea mare . . . în dulapul din părete . . . caută sub o poliță . . . a treia poliță . . . I-am adunat unul câte unul . . . cheile sînt aci . . .

Ea se ridicase și cu gura căscată sorbiă fiecare vorbă a lui.

O clipă remase ca amețită ; i se părea că vede grămada de galbeni strălucitori în fundul zidului.

Apoi se hotări.

Smulse cu bruscheță cheile de sub pernă, apucă luminarea de pe masă și fugi spre ușă.

— Stai ! . . . răcnî bătrânul răgușit, bătînd cu mî-nile în aer.

Ea trânti ușa lăsînd un întuneric orbitor în urma ei.

IV

Eră o cameră mare cu patru ferestre și o ușă mare dublă de stejar înaintea căreia se oprî doamna Cozma cu cheile strînse în mână, turburată și eșită din fire.

Potrivî cu greu cheia în ușă, căci mîna-i tremură și flacăra luminării i se bătea în ochi clătînată de frămîntarea în care tremurau nervii ei.

Întrînd în odaie remase o clipă pe loc, zăpăcîită de întunericul și pustiul care domniă în această încăpere.

Ridică încet luminarea de asupra capului și apoi trecu repede înainte.

În fundul odăii, în zid, eră aședat un dulap mare cu uși grele de stejar. Îl cunoșcea bine din vremea copilăriei.

De câte ori mama ei nu-i dăduse prăjituri și dulcețuri din acest dulap, ei și celor doi frați mai mici.

Acum e aci comoara, puterea pierdută și regăsită din viața ei . . . Fericirea, viitorul copilei iubite . . . Alese cheia cea mai mică printre chei, o cheie de siguranță, deosebită de toate celelalte. Nu se înșelase. Asta eră.

Deschise ușa, care se mișcă cu greu și scărțîia în țîțini, și prinse cu neastîmpăr scîndura de care îi vorbise bătrânul. Nu putu să o ridice. Polița se ținea tare și nu se mișcă din loc nici după repețite încercări.

Atunci alergă prin odaia deșartă, căutînd cu luminarea prin toate colțurile întunecoase un obiect mai tare decît pumnii ei. Dar nu găsi nimic.

Un bust de marmoră albă eră aședat pe o mică etajeră din colț. Voi să-l apuce pe asta, dar se oprî o clipă ; eră figura tatălui ei.

— Ei, și ! . . . Își țise. Apoi îl luă și izbi polița cu el.

Marmora se sfărîmă în bucăți, dar scîndura remase la locul ei.

Atunci, turbată de nerăbdare, se prinse cu mî-nile de ușa dulapului și izbi cu piciorul din toate pu-terile ei.

Polița îi căđu în cap dimpreună cu toate hăr-burile de vase aședate pe ea.

Tremurînd în tot corpul, o dete la o parte.

Examină cu luminarea zidul de unde lipsiau câteva cărămiđi.

— A! aci trebuie să fie! își ڑise și vėri mána in scobiturá.

Dar remase inlemnitá.

Nu erá nimic in zid.

O bánuialá grozavá ii strábátu creerul.

Dinții i se báteau in gurá.

— Nu, e imposibil! murmurá ea scormonind cu mánile prin zid. Am înțeles bine. A vorbit treaz: sub scândura a treia, in zid . . . In zid.

Mánile i erau ránite, pline de sánge, când începú să smulgá toate scândurile cari căđurá grámadá lovind-o peste creșcet și peste umeri.

Se urcá peste această grámadá de scânduri și de vase sparte și examiná încá odatá cu deamánuntul tot dulapul. Nu erá nimic.

Pliná de furie se repeđi înděrét in odaia fratelui ei.

— Nu sânt bani, strigá rágușitá. Te au furat hoții, dobitocule!

Bėtránul ședea in pat și se inholbá la sorá-sa ca un náuc.

— Nu sânt, țipá ea. Am rásturnat tot dulapul, am găsit locul sápat in zid, unde au fost ascunși, cá-rámíđile sânt scoase, locul e gol, banii nu sânt nicáiri!

El începú să tremure îngrozit.

— A . . . n . . . a . . . gemú cu fálcile descleștate, cu pėrul sbárlit de spaimá.

O secundá se sbátu cu mánile in aer, mișcând limba fără graiu, apoi căđu pe spate cu gura căscată, cu ochii deschiși adânciți in orbite — mort.

V

Duceava tot Duceava a remas și după moartea bėtránului Nistor. Castelul e tot mohorit și închis, par cá e pustiu. Dar in livada din față porumbul a dat in roadá și fėnul e de cosit acum. In fundul liveđii valea curge limpede și liniștitá. Apa ei e rece și dulce cáci vine de sus din Moma, muntele Bihorului. Pádu-rea e deasă și inverđitá. Dealurile mici și mari de cari te veđi încungiurat ca de zidurile unei cetáți sânt împestrițate de muncitori cari își lucreazá címpul și de vitele cari pasc iarba grasá și moale.

In dreapta castelului se întinde o dumbravá frumoasă pliná cu flori de címp. Din dumbravá o potecá umbritá de pruni ce duce spre vale și trece peste o punte in pádure.

Un tiner fnalt in haine da vará cenușii, cu pá-lăria de paie trasá peste ochi se plimbá pe această potecá și ține ochii spre marginea liveđii la malul de vale, invėlit într'un covor admirabil de albástrele.

Privirea lui e visátoare.

— Va veni oare și ađi? șoptiá el. Și dacă vine, vine ea numai de dragul florilor . . . sau? . .

Tinerul zimbí melancolic, aproape trist.

— Și de n'ar mai veni? . . . Dacă vorbele ei ros-tite eri ar fi fost numai așa, din glumá . . . Ce m'as face oare?

Íși frecá fruntea cu mána.

— Ce nebun sânt, Doamne! Par cá dacă vine nu e tot atât . . . Ba e mai reu!

Se aședá pe o buturugá lângá vale și așteptá.

Soarele erá spre apus și vėrfurile munților din depártare par cá ardeau.

Cerul erá limpede, adânc, de un albastru uimi-tor. Norii albi ca de argint se strecurau ca spuma va-lurilor pe marea liniștitá.

Nici o adiere de vėnt nu scuturá frunzele copa-

cilor. Iarba inaltá din dumbravá státea nemișcatá, iar pádurea erá așa de tăcutá încát te înfiorai privind in desíșul ei.

Nu mai valea curgea cu sgomot murmurându-ș notele ei vecínice și uniforme.

Și cine nu cunoașce farmecul acestui murmur de vale, fiorul acestor note, cari umplu sufletul nostru de senzații adânci, misterioase?

E povestea lungá și vecínică a vieții noastre . . .

O poveste tristá, nesfěrșitá, care ne pune pe gánduri in fața naturii așa de suveraná in a-tot-puter-nicia ei.

E durerea nimicniciei omenești resimțitá cu a-atáta umilință.

Un sgomot ușor întrerupse gándurile tinerului visátor.

Erá oare sborul unei pásári, care se coborá după creangá, sau erau in adevěr pașii ei ușori, legánați, cari abia atingeau pámėntul?

Tinerul tresári, ridicá ochii și iar fi puse in pá-mėnt. Zárise figura ei. Veniá tot ca eri, cu coșulețul in mána, să culeagá albástrele.

Ușoará, se apropie de dėnsul. Frumoasă ca o minune, cu șuvițele ei de pėr auriu, desprinse de sub pálăria rotundá de brodării albe, cu ochii ei limpedi și albaștri ca albástrelele de sub picioarele lor.

El se ridicá de pe buturugá și făcú o mișcare ca și când ar fi voit să plece, roșind la gándul să-i mărturisească cá o așteptase.

— De ce te duci? il oprí ea páșind aproape de dėnsul.

Se privirá un minut față in față.

— Nu vrei să-mi ajuți la cules? ڑise iar fata cu glasul duios, rugátor. Și . . . nu-ți mai aduci aminte de vorba noastră de eri? Nu fugí de mine . . . Să fim prieteni.

Il luá de mána și il duse cu ea jos între sálciile de lângá vale, unde floricelele erau mai mari, mai inalte și de un albastru mai întunecat.

— Astea imi plac mie, se pástrează mai bine, vorbiá ea inainte. Le duc acasă și le pun pe sobá aședate într'un castron mare, larg; torn apă rece peste ele, așa florile se ridicá in sus și multá vreme nu se veștejesc.

El nu-i response. Umplurá coșul cu albástrele, apoi o luará din nou in sus spre poteca din dumbravá.

— De ce ești trist? întrebá ea încet, tremurátor.

El se oprí in loc și ڑise întunecat, cu fruntea încrețitá:

— Me gândesc cá ar fi mai bine să plec din Du-ceava și să nu te mai vėd nici odatá.

Ea tresári.

— Pentru ce?

— Mai întrebi? . . . Dacă mama dtale ar șci . . .

— Mama șcie, response ea repede, roșindu-se.

— Șcie cá te întâlnești cu mine, cá vorbim im-preună dar nu șcie cá . . . te iubesc.

— Și dacă ar șci?

— M'ar blestemá și nu te-ar mai lásá să vii in dumbravá.

— Mama șcie cá me iubești.

— De unde? Cine i-a spus?

— Eu.

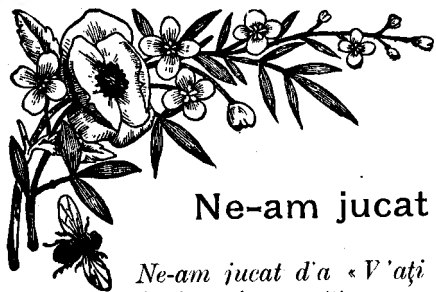
Tinerul se cutremurá.

— Dta? Și ce-a ڑis mama dtale, nu s'a revoltat?

— Dimpotrivá, mama se bucurá.

(Va urmá.)

CONSTANȚA HODOȘ.

Ne-am jucat . . .

*Ne-am jucat d'a «V'afi ascunse»
Și în taine nepetrunse
Am ajuns pe nesimțite;
Cine mai credea, iubite,
C'o s'aprimdem așă foc,
Dintr'o glumă, dintr'un joc.*

*Cine-ar fi putut s'asculte
Câte mi-ai mai spus de multe
Și sub tei și pe cărare
Ș-ar pute să fie 'n stare
Să nu ți se dea plecat
După ce te-a ascultat?*

*Ce frumos îmi stă robită,
De iubire 'nlănțuită,
Veacuri astfel d'aș rămâne
Tu tot mi-ai fi drag stăpâne
Și-mi ești mândru că din foc,
Ai pus lanțuri cu noroc!*

SMARA

Cum să ne scriem scrisorile. — . . . Dacă nu cauți să ajungi la deseversire, nu vei ajunge nici o dată la ea, pe când dacă te silești mereu, toate le faci mai ușor. Nu face nimic fără băgare de seamă. Vrei să-ți dregi o rochie, ori vrei să lucrezi ceva artistic, caută să le faci cât poți mai bine. Când scrii o scrisoare, fii cu mare grijă ca să fie în toate amănuntele ei cât de deseversită ești în stare să o știi Mergi drept la țintă și caută de o arată prin cuvintele cele mai ușoare de înțeles și mai alese. În scrisorile familiare ți-e îngăduit să fii vesel și să glumești, dar nu atinge pe nimeni. Înainte de a așterne o cugetare pe hârtie, cerceteaz-o. Cântărește chiar cuvintele, pentru ca limbajul să-ți fie totdeauna elegant. Adu-ți aminte, scumpa mea, că scrisoarea ta e icoana sufletului teu. Cei cari au în cap numai nebunii și obrăznici fac foarte reu că și le arată, ca să-i desprețuiască lumea și să riță prietenii de ei. Când scrii o scrisoare fără îngrijire, fără să pui punctuație, strimb, cu pete pe ea, dovedești că nu știi ce e cuviința și că desprețuiești persoana căreia îi scrii. Și nu-ți îndreptezi greșala dacă ceri iertare, ori spui că penița nu eră bună, ori că n'ai avut vreme, căci n'aveai decât să schimbi penița; cât despre vreme, nu ai afacere mai însemnată la care să-ți întrebuițezi mai bine timpul? — (Admiralul Collingwood către fiica sa.)

Schițe din Italia.

R o m a.

(Urmare.)

Arcul de triumf alui Constantin cel mare.

Acest arc de triumf a fost zidit de senatul și poporul roman, în onoarea împăratului Constantin, după învingerea raportată asupra lui Maxentiu și alui Siciniu, ceea ce ne spune și inscripțiunea ce se află de asupra fațadei. Are trei arcade ornate cu 8 coloane, dintre cari șapte sunt de marmoră albă. E împodobit încă cu o mulțime de bas-reliefe frumoase, pe cari dacă le privim mai de aproape, am puté întreba: că oare pentru ce se și numește acesta arcul lui Constantin, când toate ornamentele ne vestesc pe împăratul Traian? Răspunsul la întrebare ni-l dă împregiurarea, că toate aceste au fost culese și aduse aici de pe arcul lui Traian. O învățatură pentru viață putem trage și din aceasta. De câte ori se întimplă, că ce dă dreapta, ia stânga, și de câte ori putem observă, că dacă cutare dignitate a dispărut, ceata lingușitorilor se întoarce cătră alta, adeca își întoarce mantaua.

Cât despre sculpturile de pe arcul acesta, arheologii dic, că prin stilul lor se par a formă o epocă intermediară între domnia lui Traian și cea alui Constantin. Toate grupele a bas-reliefelor represintă scene din viața lui Traian, așă de ex.: intrarea lui în Roma, detronarea regelui din Armenia, Parthomasisis, învingerile raportate în contra lui Decebal, regele Dacilor, Traian ține vorbire ostașilor sei și aduce sacrificiu șcl. Calea ce conduce pe sub arc, eră odinioară calea triumfală.

Mausoleul lui Adrian sau Castello S Angelo.

Am petrecut doară și prea mult timp în for și printre ruinele din giurul forului, să facem acum o plimbare și în alte părți a orașului. Nu odată am trecut pe lângă mausoleul lui Adrian, am și încercat odată să intru, dar fiind că a trebuit să aștept prea mult până ce a-ș fi obținut permisiune, m'am îndestulit cu aceea, că l-am privit pe din afară, drept ce voi să-l descriu așă precum îl descrie Nibby: Se ridică pe țermurul drept al Tibrului, la exterior arc colosul acesta o formă rotundă, e mult învechit și respingător. La început a fost destinat pentru loc de adunare, apoi începând de la Adrian până la Septimiu Sever eră loc de înmormântare al împăraților, mai târziu a devenit carcer și ađi e o imosantă casarmă. În vârful turnului gigantic odinioară, eră aședată statua lui Adrian, pe care indigenii, când s'au apărat de aici în contra lui Vitiges, regele goșilor orientali, dimpreună cu multe alte statue și ornamente, a aruncat-o și pe aceasta asupra inimicului; mai târziu pontificele Benedict XIV, în locul statuei amintite a aședat o altă statuă colosală de bronz, ce represintă un ânger, de aici ș-a luat apoi zidirea numele de Castello S. Angello, adeca castelul ângerului.

Pe țermurul Tibrului am stat nișel și lângă remășițele podului din vechime, numit Ponte sublicio. A fost primul pod construit peste Tibru, și s'a numit astfel de la stêlpii de lemn pe cari eră construit (în latinește sublicius, a, um); l-a construit Ancus Martius.

După tradițiunea clasică, aici în acest loc a decurs acțiunea memorabilă alui Horatiu Cocle, care singur a dat piept cu oștirea lui Porsena, regele Etrușilor, și l-a reținut vitejește până ce îndărătru lui s'a derimat podul, când apoi a sărit în Tibru și înnotând a ajuns la ai sei. Oamenii mari ai timpurilor mari au fost aceea, și se înalță inima cugetând la ei. Și atunci, dacă e adevăr ceea ce afirmă unii: că toate cele ce le scrie Tit Liviu despre faptele vitejești din timpul lui Horatiu Cocle, ar fi numai o frumoasă poveste; eu aș ține de mare greșală, a șterge o atât de frumoasă și însuflețitoare poveste de pe paginile istoriei; pentru că ne demonstrează, că a existat o națiune vitează și glorioasă, o națiune plină de virtute și fapte eroice.

Fluviul Tibru își ține cursul și ași tot acci țermuri spală, inse oamenii cari beau din apa lui, oare sunt și tot aceea?! . .

Aflându-ne pe țermurul Tibrului, ne stă înainte o mică insulă: insula Tibrului, ași numită a S. Bartolomeu. Istoricul din timpurile neguroase al acestei insule îl aflăm în următoarele: Se țice că senatul roman, după expulsarea regelui Tarquiniu Superb, toate lucrurile aceleia le-ar fi donat poporului, care pentru ea să-și verse veninul urei sale în contra regelui tiran, a aruncat în Tibru toți snopii făcuți din bucatele secerate de pe câmpul lui, care se estindea de a lungul fluviului, și de aici s'a numit Câmpul lui Marte.* Cantitatea bucatelor a fost atât de colosală, că forța apei n'a putut-o duce cu sine, și așa oprindu-se în un loc, a format o mică insulă, care apoi a fost întărită și fortificată. E de notat aci, că Marte în epoca regilor era onorat ca țelul agriculturii și peste tot a cerealelor.

În anul 461 o teribilă ciumă a grasat în întreaga țotete, atunci senatul roman consultând cărțile sibille, a trimis deputați la templul lui Esculap în Epidauria, de unde deputația a primit un șarpe viu, care era simbolul acestui țeu, pe care l-a adus în Roma; șarpele inse a dispărut în insula aceasta. Și din motivul acesta Romanii au ridicat aici un templu în onoarea țeului Esculap, și lângă templu un spital pentru bolnavi. Templul avea formă de corabie, în aducerea aminte de corabia pe care s'a adus șarpele la Roma, și de asupra corabiei, adecă a templului, au așezat bustul lui Esculap cu atributul seu, care era un șarpe învârtit în giurul unui baston. Remășițele acestei replete se mai vęd și ași în un unghiu din biserica S. Bartolomeu. De aici ne putem esplică însemnătatea simbolică a șarpelui ce-l vedem adese ori pe firmele farmaciilor din țilele noastre.

În mijlocul insulei se înalță un obelisc egiptian în formă de catarg de corabie; un fragment din acest obelisc ași se află în Paris.

Fiind vorbă mai sus de Câmpul lui Marte, să nu trecem din vedere nici istoricul acestui loc atât de remarcabil în viața orașului etern. Ași se numește Piazza di Campo Marzo, ș-a conservat numele vechiu și famos, se estinde între Capitol, Quirinal și Pincio până la Tibru și este subrubul cel mai poporât a Romei. Numirea — precum am vędut — i-a dat-o ățesuș poporul, acărui posesiune era după espulsarea Tarquiniilor. Întreg acest loc plan a fost destinat de la început pentru exerciții militare, jocuri și adunări publice, în cari se alegeau magistrații; dar în ce măsură creșcea și se întăria orașul, așa se zidiă și împodobiă și câmpul lui Marte cu edificii și temple frumoase și pom-

poase, așa că deja pe timpul lui Strabo era împărțit în Câmpul lui Marte propriu țis, destinat pentru exerciții militare și adunări publice și în Câmpul mai mic plin cu fel de fel de monumente și edificii, cum erau: Clastrul lui Marcel, alui Pompei, amfiteatrul lui Slatiliu Taur, termele lui Agrippa, Panteonul, cercul lui Flaminiiu, mausoleul lui August țel. La capătul Câmpului lui Marte se află strada Magdalena, care conduce la piața unde stă biserica S. Maria Magdalena.

Am vędut în Roma biserici pompoase, ruine gigantice, monumente de artă, lucruri de mare însemnătate istorică și câte de toate; nu ni-a trecut înse din vedere să cercetăm și clastrul ce poartă numele lui S. Onofrio de pe dealul Gianicolo. (Janiculus), care se află în strada de asemenea nume. Clastrul vechiu mai sustă, dar călugării l-au părăsit fiind că guvernul a desființat conventul.

Aici într'un ambit am vędut o pictură originală alui Leonardo da Vinci, e bine conservată și e așezată sub sticlă, represintă pe Madonna cu Isus pruncul. Abiă câteva picturi originali de alui Leonardo mai există ași, între cari aceasta e cea mea frumoasă și mai renumită; drept ce mulți artiști vin aici numai ca s'o privească, — s'a și scris mult despre ea.

Tot aici se află și odaia unde a petrecut țilele din urmă a vieții sale unul dintre cei mai celebri poeți ai lumii culte: Torquato Tasso, autorul poesiei Ierusalime liberata. În capătul ambitului din etagiu se află odaia unde a locuit și a murit poetul. De loc se întri în odaie vis-a-vis cu ușa veți pe pãrete posa lui de mărime naturală în fresco, care e atât de fidelă și de un colorit atât de vivace, de ai cugetă că-ți stă înainte ățesuș acela pe care-l represintă. Odaia mică și acum e aranjată în tocmai cum a fost în timpul morții poetului. Tot ce veți aici: masă, scaun, peană, călimar, haine și hãrtii, toate au fost alui Torquato Tasso. Pe pãrete stă atãrnată o cunună simplă de lauri, cu care în an. 1594 era să fie încununat pe colina Capitoliului, dar moartea i-a curmat frul vieții mai curând, de cum ar fi fost glorificat în mod solemn.

În mijlocul chiliei pe masă stă sub sticlă chipul țel ceară, în mărime naturală a poetului, despre care stă scris, că ar fi fost luat de pe fața lui tocmai în momentele agoniei. În acesta se reoglindează de tot fidel trãsăturile a unei fețe noblie suferinde, și espimă totodată și suferințele suportate în întreaga sa viață. Avea mustețe mici și barbă rară.

Aruncând o scurtă privire asupra vieții a poezilor italieni vom află, că Dante încă a avut o viață plină de suferințe, dar în urmă totuș ș-a aflat scut dinaintea persecuțiilor a contrariilor sei politici în palatul familiei Scaliger din Verona, și a fost glorificat încă în viață. Petrarea a avut scut și asil de pace și liniște în curtea pontificelui și a altor principii italieni; apoi senatul Romei și universitatea din Paris de odată l-au încoronat cu cununa de lauri. Aristo asemenea trăind în palatul principilor Este ș-a vędut în viață înalțarea meritată și a murit când era în culmea glorificării sale. Singur Torquato Tasso a fost acel poet, în a cărui viață aflăm tragicul în toată realitatea sa. A înebunit și în loc să fie glorificat a fost pismuit și persecutat. Șapte ani a fost încarcerat și numai la întervenirea pontificelui a fost eliberat. Ultimul asil alui a fost odaia descrisă mai sus și ultima mângâiere prietenia sinceră a călugărilor din mănăstirea S. Onofrio.

În grădina clastrului mai stă și ași Quercia di

* A. Nibby. Rome et ses environs, pag. 198.

Tasso — stejarul lui Tasso. Viforele alor trei sute de ani au trecut peste stejarul acesta, și totuși e verde și plin de viață. Înainte de asta cu 50 ani a crepat în două de lovitură trăsnetului, și de atunci e legat cu fer, dar pentru aceea tot mai tinde și ași frunze verzi aceluia, cari vin aici ca să deie tributul de evlavie memoriei marelui poet. Aici în umbra acestui stejar a petrecut Tasso ultimele zile din viața sa, din acest loc a privit mai pe urmă lumina frumoasă a zilei și tot de aici a vădut apunerea tuturor speranțelor sale. Am odihnit și noi cu toții în umbra stejarului, de unde aveam un prospect admirabil asupra cetății eterne și ascultând mișcarea frunzelor purtate de vânt mi se părea că aud oftările jalnice a marelui poet.

Aveam intențiune, că în timpul cât voi petrece în Roma, să vizitez și câteva institute de învățământ, am și fost la lycee reale de lângă Panteon, unde am convenit cu un profesor, care m'a condus în institut; prelegeri inse nu se țineau fiind atunci feriile de Paști. Într'altel mi-a dis, că în Italia deja de 16 ani se lucrează la reformarea planului de învățământ public, care în fond aseamănă mult cu cel din Germania, întocmai ca și în alte țări din Europa, afară din Anglia și Franția. Resultatul reformării a fost, că s'a introdus în licee ca studiu obligator și limba franceză. Asta ar fi de dorit și la noi, unde mai puțin ca în Grecia se studiază limba franceză.

Am cercetat apoi internatul de băiați ce poartă numele: Ospizio di S. Maria în Aquiro din piața Capranica. Cu sistemul internatelor italiene în general m'am ocupat când am descris Turinul, tot atunci am spus și cele vădute și esperiate în internatele italiene. Aici n'am aflat nimic ceva nou, nimic de notat; ba pot dice, că am aflat o stare cam învechită și înopiată, față cu alte institute de educație italiene.

Nu este oraș în lume, care să incateneze și cucerească pe om într'atâta ca Roma. Roma e o carte venerată, în care poți ceti plăcerile unei culturi literare poetice, poți ceti și inspiră însuflețirea față de religiuinea, față cu tot ce e nobil, moral și frumos. Claudian în al seu Elogiu lui Stilicon dicea: „patria omului e pământul și capitala lui e Roma“. În fine totuși a trebuit să ne despărțim și de Roma. Simțul durerii, că trebuie să me despart de cetatea eternă, mi l-a potolit un alt presimț, presimțul că voi mai vedé Roma, când de sigur că voi vedé, învăță și esperia și mai mult.

Cu trenul de 8 ore dimineața am plecat din Roma spre Neapol. Stațiunile mai însemnate, pe lângă care am trecut, au fost: Monte Casino, Ceprano, Capua și Caserta. De și eră pe la începutul lunei lui aprilie, totuși în cale suferiam o căldură, întocmai ca la noi în iulie. Trenul trecea aci prin văi frumoase, aci peste câmpuri înverzite și înflorite, în apropiere dealuri cu olivi, în depărtare se vedeau Alpii, pururea acoperiți cu neauă. Toate inse le priviam numai din fereastra cupeului, pentru că adevăr a spus acela, care a dis că: „La vapeur a dépoétise le globe“. De la Caserta se zăria în depărtare Vesuvul, care se înalță în marginea orizontului până în norii, cu cari se amestecă fumul, ce eșiă în continuu ca dintr'un urieș horn. Vesuvul care în veci nu încetează a vomă fum cu schintei, ai cugetă că e o mașinerie infernală anume întocmită pentru groaza și spaima omenimei. Să-l lăsăm acum să fumeze și mai departe, ne vom ocupa de el mai târziu, când il vom avé față în față.

(Va urmă.)

T. Bulc.

Nu-î ũom sē nu sã tceamã dē muierē!

(În dialectul bãnățãnesc.)

(Urmare și fine)

Esplicarea cuvintelor poporale.

Noi ne silim a serie cu alfabetul ce-l avem, dialectul nostru bãnățãn; și trebuie să recunoașcem că nici așa cum scriem noi, cei din alte provincii românești, dacă nu li este cunoscut acest dialect și din aș, cu greu vor puté pronunță vorbele noastre ca noi, muiat.

Ca să facem noi îndreptări în alfabet, nu ne compete. Cred că e destul dacă recunoașcem, ceea ce e nime nu va puté contradice, că pentru dialectul nostru bãnățãn nu e de ajuns alfabetul ce-l avem. De aceea treaba aceasta o lãsăm în grija celor competenți, iar noi ne vom măriginî numai la esplicarea vorbelor poporale locale, despre cari credem că nu vor fi cunoscute on. cetitori:

1. „Dã dracului“, nu e identic cu „dã-l dracului“. Fie iertat D. Simion Manguiea a susținut că e numele unei deitãți rele (?)

2. „Tochiță“, este diminutivul de la toacă. Nemții încă dice cătrã o muiere guralivã „Charfreitagsratscheu“, ceea ce noi o numim cãrãitoare.

7. „Nãrod“ nu e identic cu nebun, ci numai un prefãcut ca nebun: nãrođii = nebunii.

3. „Bãșcãșim“ (din bãșca) = ne desbinãm, despãrțim.

4. „Baș“ = tocmai, chiar.

5. „Biedã“ = potcã, pacoste. Cu vorba biedã se și injurã pe la noi d. e. „sã-l ia biedã“ și „batã-te potca de biedã de pre capul mieu“. Apoi se mai foloseșce și în điceri ca aceasta: „Nu sũnt eu de vinã ci imi face biedã“, adeca il suspiciunează. „Biedarniță de om“ adeca un om care învinueșce pe altul pe nedrept.

6. „Genii“ format din gen (oameni) (geane.)

7. Veđi sus (la 3.)

8. „Api“ și apui = apoi.

9. „Chiula“ din subst. chiulat = ameđit la minte.

10. „Bãlãchãrituri“ = a vorbi vorbe nesocotite. E format din subst. balã și cebalã, ceea ce însemnează: un om care vorbeșce mult, pãnã spumează, îi curg bale din gurã. Cebalã e și acela carele mãnca atãta, de-i curg bale din gurã.

11. „Cioli“, se foloseșce la noi pentru: nu me ameđit cu vorbe neînțelese, și e format din interject. de îngãnare „ci“ „ci“. Poate și din „chiot“.

12. „Șiele“ = spate.

13. „Nãstãnit“. Poporul crede că pentru fiecare om când se nașce, Dđeu lasã o stea pe cer. Deci „nãstãnit“ ar însemnã că e nãscut fãr' steauã. Se mai dice și nãstauã, adeca: stea ne stea.

14. „Doda“ și „doica“, cu acest cuvânt se respecteazã femeile mai bãtrãne de cele tinere, (fie înrudite ori ba.)

15. „Citãv“ = întreg, sãnãtos la minte, sau și la corp.

16. „Tuncã“ verb. a tuncã = se foloseșce pentru „a-i da în gãnd, îi picã în minte“, dar este espresiune đisã în mãnie.

17. „Nãscotci“ = inventã.

18. „Ludzit“ din lud = cu minte copilãreascã.

19. „Stinsule“ se folosește la noi pentru „prăpadi-tule“ adică: i s'a stins tot ce a avut față de ea.
20. „Ciundgitule“ = cu ciudă.
21. „Năroc“ = noroc.
22. „Ai“ = cei. Se mai dice și „hăi“ și „ăi“.
23. „Baș“ = tocmai așa, chiar așa.
24. „Cârc“ din a cârcăi sau a cricni = a se mișcă, a tremură.
25. „Mânsa“ = mamă-sa; cum dice bihoreni „mă-sa“.
26. „Schincit“. Când plânge cineva insedar, se dice că schincește ca căței din lanț.
27. „Can“ = cam.
28. „Vreadu“ = năravul.
29. „Mucă“ = se chinuie, se siliă.
30. „Marsă“ = mersă pentru „nu potu“.
31. „Băia“ din a băii = a neteși ca pe băieți cu mâna pe obraz, sau cu vorbe blânde.
32. „Boncia“ și bocia = a plânge cântându-se.
33. „Că de“, pentru că veți bine.
34. „Țipând“ = țivlind, zberând.
35. „Toacă din cer“. Poporul crede: că soarele e purtat de Herovimi și Serafimi pe spate. Acestea când întorc (pe sub pământ) de la apus iarăși la răsărit, Herovimii și Seraf. le i-au soarele de pe spate.
36. „Nopircă“ = șerpe veninos.
37. „A da întraltele“ = a căpăta spaimă sau frasu-l. Femeile noastre din cauză „că nu e bine“ a se nici pomeni numele „frasu“ dice așa.
38. „Ogoi“ = a avé pace, a se alină.
39. „Țin'tce“ = ține-te.
40. „Ră“ = rea.
41. „Maú“ — învingă, l-a întrecut din putere.
42. „Arța“ = arțăgoasă.
43. „Schiarța, soaga, moaga“, sunt vorbe batjo-curitoare, fără a avea înțeles.
44. „A clențani“, de la clențaica uși (broasca uși).
45. „Lă“ = luă, a III-a pers. din perf. verb. a luă.
46. „Mustruală“ = mustră, exeșir.
47. „Fiscărit“ = fiscălit; din fișcal = avocat.
48. „Răspău“ = cu reul, din răstitea.
49. „Zănătăriță“ = maistorița. Din zănat = mă-estru.
50. „Trêbe“ = trebue.
51. „Cie“ = ci.
52. „O“ pentru sau, sau ori.
53. „Ocene“ = ocnă. Se dice și caună.
54. „Têrêntêțeu“ pentru teremtete.
55. „Tutu-mutu“ espresiune de batjocură pentru cei ce s'abi la graiu, oameni tăcuți.
56. „Tună“ = intră.
57. „Ici-co“ prescurtat din: dice că au.
58. „Burfe“ se dice la stomac și tubul anima-velor.
59. „Mojdgit“ din a mojdî = a trage, a mestecă cu dinții nutremântul tare, nefiert.
60. „Băzăconii“ = minuni. Se mai folosește și pentru vrăjitori, fermecături.
61. „Zgeriat“ = cu urme de ghiară pe față.
62. „Coșmândresc“ = se mhină mândrându-le.
63. „Tăman“ pentru tocmai, chiar așa.
64. Născocoreși“ = își rădică cocorii, își îmflă penile.
65. „Alie“ = cele; se mai dice și ălea.
66. „Noa“ = no, interj. amenințătoare.
67. „Rupteigos“ = tot rupt de haine.)

68. „Boscorodituri“. Vrăjitorile cari spun vorbe neînțeligibile se dice că boscorodesc, = vorbe multe insedar.

69. „Ice“ prescurtat din dice.

70. „Lu'n om“ = unui om.

71. „Milcom“ pentru înmuat, molcomit.

72. „Bată boiu“ = să se resboiască; boiu este prescurtat din resboiu. Cau'tă prilej de ceartă, „își bate boiu“.

73. „Îndirjit“ pentru asmuțat. Dirj = un reută-cios, dêrj ca cănele = reu ca cănele, îndată sare cu bătae, ca și cănele să mușce.

74. „Tăbărască“ pentru ostenească, din a tăbări = a osteni.

75. „Ceică“ = mătușă.

76. „Deloc“ = îndată, pe loc.

77. „Vaido ieț-o copile tu-re“ etc. exclamațiune (interj) de mirare, în loc de: Vai de mine copile tu: „re“ e sufixa îndatinată la astfel de espresiuni, pentru prolongire. Mai vêtos în cântece e foarte usitată.

78. „Cârpă“ = măhramă.

79. „Gloată“ se folosește des, pentru femeie.

80. „Borugă“ și Țerugă = canalul morii.

81. „Măroasă“ din mare.

82. „Stete“ = stătut; pop. stette.

83. „Pocaina“ pentru sentința care te-a pocăit.

84. „Dgidgea“ (didia) = dedea, da.

85. „Ghiolduri“, a da ghiolduri este, a lovî cu degetul mare, când mâna efăcută pumn, la coastă sau în pânțele; ceea ce când se dă cu bătul se dice: a da 'n poancă. A da ghiolduri, — din gură — însem-nează a-l atinge cu vorba de ce-l mai doare.

86. „Ala“ pentru cela, acela.

87. „Uica“ = unchiul.

88. „Ocîșea“ = așeqă, a încetă.

89. „Hulă“ = un om fără stare și casă.

90. „Flauzuri“ = vorbe născocite (inventate.)

91. „Mișcolanșii“ = vorbe speculative (specu-lanșii.)

92. „Iriș“ pentru exitiv. = numai, sau acurat de acelea.

93. „Acru, acuma și acnu, acnuma ba și numai acú“ pentru acuma.

94. „Nărăvaș“ = om cu năravuri.

95. „Astringie țoalele“ = a-ș adună hainele.

96. „Mis, iscî, îi“ pron. cu sînt, ești, este.

97. „Uina“ = mătușă, dar nu după sânge ci din cuscrie. Muierea fratelui tatălui meu, mi-e uină.

98. „Zgîrgore“ se dice la un fir de ață, cât se i-a odată în ac, când se coasă cu el.

99. „Pileg“ = fără pene; prescurtat în tot chipul din pele goală. În cărțile noastre de școală autorii pentru cuvântul pileg, (ceea ce se dice numai la pa-seri d. e. pui pileg) toți scriu golaș și golășei, care cuvinte noi le folosim pentru copii, oameni. În scrie-rea mea de sus, cuvântul pileg e folosit ca batjocură, ceea ce e usitat la popor.

100. „Priminit“ din a primini = a schimbă cu alta.

101. „Poneavă“ se mai dice și covor.

102. „Mân“ din a mână = a trimite.

103. „Țeujină“ = scule, mobile.

104. „Corlate“ = zidiri.

105. „Cârtogele“ sing. cârtog, așa se numesc la noi locuințele fiarălor din codri și din peșceri. O casă cu încăperi mici încă se dice cârtog de casă.

106. „Un pic“ pentru puțin. Pic, din picătură,

107. „Mânta“ = mamei tale. Ca bihoreni mă-ta.
 108. „Comarnic“ = chilia, încăperi mari. Reproz. fiind că muiera a ȕis că-s cărtoage.
 109. „Făcătură“ = vrăjitorie.
 110. „Cumedgie“ = comedie.
 111. „D'undgie“ = de unde.
 112. „Ian“ pentru haid. Ian și iană = lasă-mă (să vĕd, s'aud etc.)
 113. „Ei“ (ăi) pentru este, așă.
 114. „Tăman“ = tocmai, așă, chiar așă.
 115. „Lĕga“ = legă; pentru atinge, atĕrnă.
 116. „Încroșnata“ de la croșna = sarcină, adecă încărcată.
 117. „Poteică“ = poate că.
 118. „Fisci-crac“; fisci este interje. imitătoare: fișci și zbură (paserea), iar crac = picior.
 119. „Șchipi“ = scuiă.
 120. „N'aiurea“ din aiurit; un om care smintit fiind la minte, aiurează adecă vorbește fără a ști ce (în fantazie). „Aiurea“ se folosește și pentru altunde, întralt loc.
 121. „Aia“ = aceea.
 122. „Icea și ici“ pentru aicea, aici.
 123. „D'afitcea“ (de a fitea) pentru fără bani.
 124. „Aluia“ = aceluia.
 125. „Poșovaica“ din a poșovăi = a suci, a întoarce.
 126. „Slastă“ = de dulce, de fruct. Slastă înse la noi se ȕice și la grăsimă d. e. am multă slastă, am slăină, unsoare, carne etc. multă.
 127. „Jeghiu“ = jar, cărbuni vii (aprinși.)
 128. „Răzbit“ = invins.
 129. „Tomneală“ = tocmeală.
 130. „Troiba“ = sarcina din spate, cap.
 131. „Orindgi“ = orĕndui.
 132. „Icleana“ = vicleană.
 133. „Icea“ prescurtat din ȕicea.
 134. „Ca de rĭnd“ = ca de comun, ca totdeauna.
 135. „Tirgovină“ = negoț, marfa de vĕndare.
 136. „Luvĭnd“, din a luvă = a luă, luând.
 137. „Ticĭnă“, ticneală = pace, liniște.
 138. „Îngĭndurit“ = în gânduri.
 139. „Mĭncatu“ = țĭnut. „În mĭncatu nostru toți vorbĕse așă, ca mine“. — Eu presupun că acest cuvĕnt se folosește la noi de pe timpul păstorilor, adecă mĭncat ar însemnă țĭnutul cĕt aveau drept a mână și a pașce, »a mĭncă cu oile.
 140. „Clĭntesc“ = clintesc (din clatină, a clinti.)
 141. „Ahăia“ = aceia. Se mai ȕice și ahia, hăia.
 142. „Mĭrodzenie“ = miraculos, de mirare.
 143. „Dzo“ = zĕu.
 144. „Oboroc“ = un vas (o colariță) făcut din scoarță de teiu.
 145. „Cĭitci-le“ = ceti-le, din a ceti, a lege.
 146. „Pintcinat“ = ĭnpintenat, cu pinteni, zurgălăe.
 147. „Păitaș“ = baj-tărs. (Soț la năcaz.)
 148. „Mustatceat“ = mustățat (cu mustețe mari.)
 149. „Bun gur“ imitațiune ungurească = bun de gură.
 150. „Zdrĭncăneșce“ din a zdrĭncăni = sunetul produs din lovirea de olaltă a ferului. Pintenii de la cijmele ungurului, când pășesc, zdrĭncănesc.
 151. „O țĭră și o leacă“ se folosește pentru puțin.
 152. „Dta și tu dumneata, că tu sci Maria-voastră, voi știți maria voastră, lucru teu“ etc. sĭnt es-

presiuni obiĕcĭnute. Unii le esprimă din prostie, iar cĕi mai mulți din înăscuta rafĭnărie a Romĕnului.

153. „Vĭedz aia-o fi aia“. Proverb pop.
 154. „Sucmădzat“ = un om ce umblă sucindu-se.
 155. „Fĭnd-că și fĭn-că“ = fĭndcă.
 156. „Traista și trașita“ = straița.
 157. „Plĕșciș“ = aplect să nu fie vĕdut.
 158. „Numa“ pentru numai.

Notă: Unde se află *ĭ* (scurt) în vorbe, acesta e pus ca să înmoaie vorba, pentru că s'aude în vorbire.

Unde se află *ĭĕ*, pe *ĭ* l-am pus ca să înmoaie vorba, iar de asupra lui e semicercul (˘) pentru că acest *e* se aude ca *ĕ*.

Unde am pus consoana *c* după *t* dacă după *e* urmează *i* sau *e*, am pus *o* pentru că atunci *t* e prefăcut în *că*, *ce*; dar din *t* tot se aude puțin. Dacă acest *c* se lasă afară, cuvintele au înțeles ortogr.

Tot asemenea în *dx* se aude puțin *d* și e muiat; iar lăsat acest *d* afară, are înțeles ortografic.

Așă și unde se află *dgi*, *dge* dacă se lasă afară *g*, are înțeles ortogr., iar unde e *gĭe*, *ĭ* e pus ca să înmoaie vorba. Lăsat înse *ĭ* afară, are înțeles ortografic ș. a. m. d.

LIUBA-IANA

Colonii de alienați.

Statisticul englez Schooling-Holt, pe baza socotelilor sale, a ajuns la acea tristă și îngrozitoare concluzie: că pân' la anul 2302 nu va mai fi nici un om cu mintea întreagă și sănătoasă. Conform socotelilor sale, numărul alienaților se sporește și pe și ce merge. În anul 1854 a fost în Europa între 535 de oameni cu minte un alienat; în anul 1877 între 312 un alienat și dacă proporția aceasta se va continua tot astfel, atunci peste 404 de ani nu va mai fi nici un om cu minte pe rotogolul pământului. Dacă luăm în considerare numărul atât de mare al nervoșilor și alienaților din țĭua de astăȕi, atunci trebuie să dăm oareș-care creșemĕnt socotelilor ale lui Schooling-Holt. Din acest motiv numai cu bucurie și ĭndestulire trebuie să salutăm pornirea nobilă și umană a bărbaților competenți de a regulă sistemul institutelor ĭnsărcinate cu ĭngrișirea și vindecarea acestor ființe nenorocite și de a reformă resp. de a ĭnființă așă numitele „colonii de alienați“.

În Austria ĭnfĕrioară s'au și făcut pașii necesari de a ĭnființă în Mauer-Ochling o astfel de colonie, după chipul și asemĕnarea coloniei Gheel din provincia belgiană Antwerpen. Colonia aceasta s'a dovedit în decurs de mai mulți ani de cea mai corespondĕtoare scopului; metoda urmărită aici în privința ĭngrișirii și vindecării alienaților e foarte bună și rezultatele obținute sĭnt foarte ĭndestulitoare. În timpul mai nou mulți specialiști, toți bărbați cu renume pe terenul medical s'au pus să studieze cu deamĕnuntul sistemul acesta de colonii de alienați, în consecința scrutărilor făcute, toți il aproabă și recomandă din ĭnimă ĭnființarea cĕt se poate de numerică a astorfel de colonii.

Originea coloniei de alienați Gheel e legendară. Gheel ĭși are pe patroana sa pe sfânta Dympna. Sfânta Dympna a fost — după o legendă, — care se datează de vre-o 800 de seclii — fata unui lord englez. Lordul acesta a fost un om cu polte pĕcătoase. Pe fata sa proprie a mōc-tat-o tot mereu cu declarații de amor

cu scopul de a pute să satisfacă poștei sale. Fata îngrozită a fugit de el. Tata sălbătăcit a urmărit-o; a și ajuns-o la Gheel și 'n turbarea lui i-a tăiat capul. Poporul a ținut-o de sfântă și pe locul acesta i-a rădicat o biserică, care stă încă și 'n ziua de astăzi. Mai târziu a aflat poporul, cumcă reliquiile ei au o putere vindecătoare asupra alienaților. Gheel a devenit loc de pelerinaj. An de an tot mai mulți alienați au cercetat mormântul ei, crezând în puterea vindecătoare a cenușei. Cei mai mulți dintre ei inse au stat timp mai îndelungat în Gheel, ca să se vindece de tot. Locuitorii din Gheel s'au îngrigit foarte bucuroși de ei pe lângă o remunerație modestă în bani. În proporție cu sporirea alienaților și îngrigirea aceasta a luat dimensiuni tot mai mari astfel, încât în ziua d'ăzi profesiunea, isvorul de câștig al locuitorilor d'acolo e îngrigirea alienaților.

Acum inse me opresc puțin pe colonia „Gheel” și 'n cele următoare me voi nisui a ve da o iconă pe cât se poate de fidelă despre stările d'acolo, despre viața coloniștilor alienați și a locuitorilor, despre raporturile dintre aceștia. Colonia constă din orașul Gheel și din mai multe sălașuri afară de oraș. Pe întreg teritoriul ei sa află acum 1950 de alienați.

Printre aceștia sânt numai 33 de bărbați și 32 de femei, — toți 65 alienați periculoși, maniacali — așezați în institutul central; ceilalți sânt toți dați în îngrigire familiilor. Bătrâni și tineri, bărbați și femei toți se ocupă cu cea mai mare conștiinciozitate de îngrigirea alienaților. Îngrigirea aceasta e și împreună cu venite frumoase, întrucât toți locuitorii coloniei se bucură de o stare materială bună. În ajunul 1860 guvernul belgian a regulat prin o lege desclinită îngrigirea aceasta. Sub îngrigirea și supraveghierea mai a fiecărei familie stă câte un alienat. Fiecare casă e astfel împărțită, încât poate să adăpostească un alienat. Datorința organelor administrative e de a așeză pe fiecare alienat într'un loc mai potrivit pentru el și de a-i da o ocupație mai acomodată lui. Bolnavii mai avuți vor fi dați în îngrigirea familiilor de frunte; cei mai periculoși, aplecați spre brutalități ajung în astfel de case, unde stau sub o controlă strictă; femeile în acelea familii, unde sânt în atingere continuă cu femeii și prin urmare stau sub îngrigirea acestora; cei apți pentru muncă ajung sub mâna asortfel de oameni, cărora le pot da mână de ajutor la isprăvirea lucrurilor lor. Legea, care regulează toate afacerile coloniei, dispune totodată, ca într'o familie nu-i iertat să fie mai mulți, decât doi alienați și aceștia trebuie să fie de unul și acelaș sex.

Bolnavii de pe colonia aceasta se recrutează din sinul celor mai diferite popoare. Află aici ruși, poloni, englezi, francezi și a., contingentul cel mai mare îl dau inse Olandezii. Bani pentru îngrigire se plătesc la cassa administrativă, de aici apoi își capătă fiecare familie îngrigitoare competența. Vre-o învoială privată nu există. Îndată ce se învinovățește vre-o familie cu severșirea vre-unei iregularități, alienatul va fi luat de la ea și predat altei familii. Familiile, cari se disting prin o îngrigire exemplară obțin o diplomă de onoare și un premiu de câte 20—40—60 franci. An pe an se distribue 4000 de franci ca premii. Locuințele afară de oraș sânt toate una ca și alta împărțite. Din odaia familiei treci în dormitoriu și de aici în odaia alienatului, pe fereastra căreia sânt puse gratii de fer. Astfel alienatul nici când nu se poate depărta pe neșciute d'acasă. În fiecare casă este o parte de controlă, în

care se introduce numele alienatului și numele acelor cari vin să-i cerceteze sau să studieze stările d'acolo. Îngrigitorii sânt îndreptățiți de a da alienaților turbulenți, în cas de trebuință, morfiu și chloral hydrat (medicamente domolitoare) în cvantități prescrise de medic. În casuri de tot grave va fi chemat într'ajutor medicul pe cale telefonică.

Îngrigitorii stau la înălțimea chiemării lor atât de umane. Prin praxa exerciată de atâția ani și-au însușit pe deplin modul de a și tractă cu alienații, pe care împrejurare trebuie să se pună altcum mare pond față de ei.

Prin vorbele, prin purtarea lor caută să le influințeze mintea și inima într'un chip mai favorabil pentru însănătoșarea lor. Pe cei desperați caută să-i mângăie, pe cei melancolici să-i înveselească, pe cei prea vioi, maniacali să-i astêmpere și pe cei turbulenți să-i țină în frâu. Ei și știu să-și câștige simpatia alienaților, aceștia se și simțesc bine în cercul lor, sânt ascultători, împlinesc toate poruncile fără nici o vorbă, nu se opun, nu sânt cerbicoși și lucrurile lăsate pe mâna lor le isprăvesc cu multă sîrguință și mare răbdare.

Cei mai mulți pleacă sănătoși d'aici și reintră iarăș trupeșce și sufleteșce vindecați în societatea omenească, ca puteri bune și folositoare. Casele de alienați nici când nu vor fi în stare să presteze pe terenul vindecării alienaților atâta și 'n consecință nici când nu vor arătă rezultate îndestulitoare, precum o dovedește aceasta mai bine statistica. Este o pretensiune justă a omenimii întregi de a reformă radical conform recerințelor mai moderne institute de alienați sau ce ar fi mai bine și mai corespunzător scopului — de a le șterge odată și pentru totdeauna și de a înființă în locul lor, chiar și cu cele mai mari jertfe materiale colonii de alienați.

GHICI

Bocet.

La un soț.

Pragu meu și soțu meu
O, ierte-te Dumnezeu! . . .
Casa ta-i cu trei obloace
Și pe unu că se bagă:
Amirosu nucilor,
Și bănatu pruncilor;
Și pe unu că se bagă:
Amirosu florilor,
Bănatu surorilor;
Și pe unu că se bagă:
Amirosu prunilor,
Bănatu vecinilor!
Eși soțule pân' afară:
Să veți frunza cea de plop,
Neamurile fără clop;
Să veți pomii înflorind,
Pruncii cu jele plângend;
Să veți florile 'npupite,
Surorile amărite;
Să veți pomii înfloriți,
Pe frații tei amăriți.
Dragu meu și soțu meu
O, ierte-te Dumnezeu! . . .
Tinde mâna peste masă
Să ne despărțim din casă;
Tinde mâna peste cruce
Să ne despărțim cu dulce!

Coroiu, Biharea.

IOSIF STANCA.

Unghiile.

Ce sânt ele? — *Legende.* — *Unghiile la Romani.* — *Unghiile la Americani.*

La pipăit și la scormonit, degetele noastre sânt a-
jutate de unghii. Acestea-s niște osulețe mai mult
sau mai puțin albe, transparente și elastice. În
partea de jos a unghiei e rădăcină. În patru sau
în șese luni, unghiile sânt cu deseveșire noi, căci
cele vechi au fost mereu tăiate, pe măsură ce,
impinse în sus, de cele noi, care „bat la poarta vieții“,
ajungeau dincolo de deget.

Unghiile cer o deosebită îngrijire; înainte de
toate trebuie tăiate foarte regulat. Slavă Domnului,
vorbim atâta de perfecțiunile mașinismului în ziua de
ăzi, încât nu mai e nevoie să cultivăm unghiile pentru
a ne servi la diferite întreprinderi. De altfel, până și
Chinezii cari într'o vreme își lăsau niște unghii de câte
o jumătate de metru, de nu și mai mult, azi au re-
venit la sentimente mai . . . scurte.

Dar a-ți tăia unghiile nu e de ajuns; trebuie să
știi și cum să le tai — și lucrul acesta, pentru hi-
giena pielii, nu e lipsit de importanță.

În acelaș timp trebuie să se desființeze ajutorul
reciproc și mutual dintre dinți și unghii; nici dinții
nu trebuie scobiți cu unghiile, nici unghiile nu trebuie
cu dinții. Acest procedeu îl întrebuițează unele per-
soane, mai mult din distracție — și e foarte reu.

Negrul de sub unghie trebuie gonit fără milă,
pentru că stratul cel mai subțire de „negru“ adăpos-
tesc tot soiul de microbi reu făcători.

Unghiile, ca tot ce se află în lumea asta, au fost
victima multor legende și superstiții.

Așa în diferite epoci și la diferite popoare, dife-
ritele puncte roșii, albe, etc. etc. ce apar din când în
când pe unghii, aveau tot soiul de însemnări. Când
prevestiau binele, când reul, când îmbătău de veselie
pe fericitul lor posesor, când îi aruncau jalea și ama-
rul în suflet.

În multe părți mai domneșce și azi ideea că un-
ghiile trebuie tăiate numai vineri. Dacă ele se tae vi-
neri aduc noroc și feresc de . . . durere de măsele. Se
dice înse că dentiștii din regiunile respective combat
această eresie.

În Prusia, în Tirol și în Bavaria, punctele de pe
unghii sânt și azi primite cu . . . brațele deschise, pen-
tru că se crede că aduc noroc; în părțile astea, inflo-
rirea unghiei prevestește mari fericiri.

În Anglia numai punctele albe sânt de bun au-
gur; cele roșii, galbene și negre, ar fi predicând griji,
nevoi și moarte.

Cea mai nostimă eresie, în privința unghiilor o
găsim înse la Evrei. Aceștia și le tae vineri, le string
înt'ro hârtiuță împreună cu mai multe lemnișoare cam
de mărimea chibritului, tăete de la vreun colț de mo-
bilă și toată muniția asta o aruncă în foc. Nu e îngă-
duit nimănui să-și risipească unghiile prin casă. Iar
lemnele condamnate a întovărăși pe bieteles unghii în
focul ghehenei pământeșci, au misiunea de a mărturi
înaintea judecării de-apoi, că în adevăr unghiile au
fost arse.

Rostul acestei superstiții, e, ca și al tuturor ce-
loralalte, pierdut în noaptea timpurilor. De la care fapt
au pornit Evreii într'u clădirea acestei fantasii? E pro-

tabil înse ca și ei să o fi moștenit de la alte popoare
orientale.

În privința îngrijirii unghiilor, strămoșii noștri
Romani ne întreceau. Aveau sclave anume în acest scop.

Dar Americanii de azi întrec și pe Romani.

De câțiva ani se află în New York un institut de
îngrijirea mânilor și elita locală crede de a ei sfântă
datorie să-l viziteze de 2—3 ori pe săptămână.

Domnul sau doamna sosită în institut ia loc ina-
intea unei măsuțe acoperită de sticle, cutii, foarfeci, cu-
țite, perii, etc. În primul loc li se spală degetele cu apă de
Colonia. Apoi se freacă cu pomadă și pudră. Urmează ne-
tețirea, perierea și darea formei. Prin acest din urmă ter-
men se înțelege stringerea degetelor într'un fel de corset,
care să le dea o formă estetică. Li s'or fi făcând și degete-
lor talie? Unghiile trec și ele prin tot soiul de mal-
tratări și în sfârșit, peste o oră operația este gata. Clien-
tul sau clienta pleacă după ce a depus pe masa operato-
rului un dolar (vre-o 5 lei,) iar pe drum are grijă să-și
scoată degetele mereu la iveală.

Despre o cucoană din elita americană, poetul Ovid
n'ar mai pute spune, ceea ce a spus despre o contempo-
rană a sa, dacă nu me înșel:

Numai cu mișcări ușoare întovărăși, frumoasa, cuvên-
tarea sa.

„Degetul îi e prea gros, unghia prea grosolană“.

Altă nebulie născocită tot în America este aurirea
unghiilor. E drept că născocitorul e un francez, dar trebuia
o climă socială ca a Americii, pentru ca lucru să pindă.

O tablă — firește cu litere de aur — atârnată
d'asupra ușei artistului, anunță:

Aci se auresc damele.

Prețurile sânt fixe: aurirea unei unghii costă un
dolar; aurirea tuturor unghiilor de la o mână, 3 do-
lari; iar aurirea tuturor unghiilor de la amândouă mâ-
nile: 5 dolari. Cum vedem, se acordă un rabat în-
semnat.

Aurul nu se ia nici odată de pe unghie; dar a-
ceasta crescând și fiind neconținut retezată, apare din
ce în ce mai mult cu culoarea ei naturală, așa că
artistul auritor e cam des vizitat.

Dar culmea o atinge o artistă din Filadelfia, care
desemnează portrete pe unghii. Prețul unui portret
e 50 dolari. Și artista face admirabile afaceri.

G.

Doină din popor.

I.

Frunză verde peliniță,
Pe cel deal pe cea colniță,
Vine doru 'ntr'o rochiță.
Rochița 'n ce să i-o speli?
Nu-șciu apă, ori în crop;
Că prea m'a lovit cu foc . . .
Ori în lacră arțetoare;
Că prea m'a luat din picioare.

Județul Dolju.

P. DANILESCU.

SALON.

Scrisori de carnaval.

De Fidelio.

III

Ce-a fost mai băcător la ochi la balul nostru?

Cređi doar că toaletele cele cu prețuri uriașe, cređi că frisirile cele moderne, sau ochii cei negri ai surorilor Ianculescu? Nu, toate aceste *nu* — „bat la ochi“. Cu totul altceva eră ce atrăgea privirile lacome ale dansatorilor.

Iată un episod, ce-ți esplică totul.

Lângă mine ședea una dintre cele doue frumoase surori pe cari ți le-am amintit. Eră adăncită în conversație cu un ofițer, încât părea a nu mai luă în seamă lumea din giuru-i. Flecăriau multe de toate. Ajunseră a vorbi și de toaletă. Ea-l întrebă dacă-i place toaleta? „Toaleta“? răspuse ofițerul, — „da cine se va uită la toaletă? Drept spunându-ți noue ne plac toaletele în cari apar damele *decoltate* la bal, le admirăm chiar... Nu înse și toaletele închise, cari deghisează frumșea femeiască și îi iau ochiului puțința de aș scăldă privirile setoase în“...

Aici m'am ridicat de lângă părechia, ce discută cu atăta femeinicie însușirile toaletelor. Me jenau cuvintele cavalerului, cari amenințau a deveni frivole. Me cuprinse un simțemnt curios. De și eu nu eram decoltată, îmi venia să string și mai tare haina de pe mine, ca nu cumva privirile pătrunđetoare ale tinerilor să-și afle vre-o cale...

Înțelegi acum, prietino, ce-a fost mai băcător la ochi? Nu ochii cei negri, de cari sunt barechet pe la romăncele noastre, nici frumșea fețelor rumene, nici toaletele costisitoare, ci — ceea ce *nu* acoperiau toaletele bătea la ochi, plăcea și făcea senzație.

Me opresc nițel la chestia asta. Și vorba fiind de decoltaj îți scriu fără paravan.

Curtisanul Ianculeșcei a spus un sincer adevăr. Domnii se uită ađi mai mult la ceea ce nu acopere toaleta. Și damele din parte-le sunt atăt de bune și de prevenitoare, încât se îngrijesc cu binișorul, ca domnii să aibă ce admiră la bal.

Decoltajul se cultivă și la noi cu tot mai multă predilecție. Dame tinere și bătrâne, fete mici și mari apar cu brațe goale, cu peptul deschis. Și dimensiunile părților decoltate iau proporții tot mai îndrășnefe. Pruderia, cu care au fost împinate primele apariții ale decoltajului, a dispărut, făcând loc unei obicinuințe de modă.

Decoltajul e modern. Da, fiindcă toate mijloacele, cu ajutorul cărora femeia șcie să apară mai pe voia bărbaților, sunt moderne. Și ai puté dice, că decoltajul numai pentru voia acestora se cultivă. Privirile bărbaților cer hrană tot mai multă. Nervii lor sensitivi par a nu se mai îndestulă cu frumșea ideală a femeii. Le trebuie o realitate nudă, le trebuie forme pline și rotunde, la vederea cărora să se aprindă, să se inflacere și sângele poftitor să le clocotească. Și

astfel decoltajul a ajuns pentru femeie mijloc de cucerire a bărbaților. Formele aceste neacoperite au ajuns astăđi zestre atrăgătoare și căutată în piața vieții noastre sociale.

Este înse frumoasă această modernă indeletnicire a femeii?

Dă-mi voie să-ți presint trei modele de la balul nostru.

Încep cu patronesa balului. Dna B., o damă în vârstă, cu părul albit, ce străluceșce în frumoasa culoare a argintului, — e adănc decoltată. O cunoșci. E tot atăt de grasă și de hălăoaie ca mai nainte. Haina îi lasă desvélite: un găt alb, brațele cele diform de groase, o parte din sinul cel puțaios, ce e pe calea firească a veșteșiei, și părțile carnoase de sub ceafă. E o adevărată figură de Carne-val. Cum se potriveșce această vârstă și acest colos de forme cu decoltajul?

Dna R., femeia cea cu ochii renumiți, cari sunt culcușul multor patimi, și cu părul cel bălăiu, ce-l poartă neburnatec fluturând în giurul părților decoltate. Când o veđi așă docoltată, pare că e o bachantă, sau o griselă, ce se pregăteșce a sta model, sau o damă din circ, care își schimbă haina cu tricoul cel subțire...

Dșoara S., copila răsfatată din familie mare, subțire ca un fuscel, svelță și slabă. E decoltată poate numai ca să dovediască, că nu se vatează, cum susțineau unii reuțacioși. Decoltându-se înse îi ies la iveală umerii cei osoși, brațele ca doue bețigășe, peptul lătareț, brezdat de vânișoare.

Unde-i frumșea în aceste figuri? Unde-i ginșia?

Da, sala de bal este, ce-i drept, o espoșie de busturi feminine, înse frumșea, artă, sublimitate *nu* se caută la aceste busturi. Este numai un material brut în cele mai diverse forme, o espoșie abnormă, ce vatemă bunul simț și încăldeșce numai ochiul sensual...

Seusă prietino, că ț-am destăinuut aversiunea mea față de lucrurile astea. Sunt convinsă înse că-vei recunoașce și tu, că decoltajul este o abnormitate-modernă. Eu nu-mi pot închipui că tu, cu vederile tale despre femeie, îi fi în stare a iubi o fată, care în felul acesta se espune privirilor; sau dacă te-ai cășători, să dai voie soții tale, ca să procedă ca cele doue modele de sus, să ducă la tâng ceea ce numai *umnia-i* compete, numai soțului, căruia iau jurat credință.

Aceste drept respuns la întrebarea ta: Ce-a fost mai băcător la ochi la balul nostru? Te salută

DORA.

Cugetări.

Nu prin absență-i trece cuiva amorul, ci prin prezența obiectului iubit: ce vedem des, nu mai are farmec.

*

Frumusețea e cea mai mare dintre distincțiuni.

*

Curtenirea n'a inspirat nici odată înțelepților decât dispreț de pompă și iubire de singurătate.

*

Calitățile necesare unui curtesan sunt o conșciință schimbătoare și o politeță nestrămutată.

C E E N O U ?

Cum își petrec timpul suveranele. Dacă ar fi să credem o revistă străină, de obicei bine informată asupra acestor chestiuni, fiecare suverană domnitoare din Europa are ocupațiunea ei favorită. Împărăteasa Germaniei, cu toate că are atâția copii, își petrece ciasurile libere făcând muzică. Regina Belgiei se ocupă foarte mult cu literatura și împărăteasa Austriei studiază limbile străine. Regina Greciei se ocupă în special cu opere caritabile. Împărăteasa veduvă a Rusiei e cu totul dedată picturii, pe când țarina actuală adorează lucrul manual. Se știe că Maria-Pia a Portugaliei se ocupă cu medicina și că a luat doctoratul în medicină cu un mare succes. Regina Victoria a Angliei brodează și tricotează. Regina Luisa a Danemarcei, cu toată vârsta ei înaintată, are ca ocupație favorită cititul și se dedă acestei ocupațiuni ore întregi, cu riscul de a-ș pierde cu totul vederea, deja destul de slăbită de bătrânețe.

Cum sînt frumoase betránele. Un gazetar din Paris a avut odată o convorbire cu vestita Sarah Bernard care, de și trecută de 50 de ani, pare încă frumoasă și fragedă ca o fată de 20 de ani. Tocmai în privința asta i-a făcut întrebare gazetarul. — Eu îmi păstrez aparența frumuseții numai prin artificii, a răspuns marea actriță. De pildă, ce se observă la mine mai mult? strălucirea ochilor; ei bine, eu nu mai am în ochi nici o strălucire; înse prin oarecari linii pe cari le desinez în giurul ochilor, fac pe oameni să creadă că o am încă. Apoi eu n'am purtat nici odată în apropierea ochilor, în păr, la urechi, la gât, diamante sau alte petre scilpitoare cari ar fi înlesnit o compoziție între strălucirea lor și a ochilor mei. Ceea ce se mai observă la mine este înălțimea; înse precum veți, eu nu sînt așa de înaltă; numai din cauză că port rochii foarte lungi, cu coadă mare, arăt pe scenă așa înaltă și bine făcută; pe stradă înse n'am eșit nici odată decât în trăsură. Artistă a mai spus apoi că nu-ș dă nici odată părul în sus, nici nu-l frisează, ci-l lasă mult pe frunte, pe ceafă și după urechi, ceea ce îi dă încă o aparență de tinereță. — „Frumusețea mea o datoresc numai gustului meu“, a încheiat dînsa.

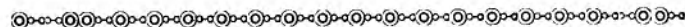

H i g i e n ă.

Munca intelectuală și oboseala mușchilor. Dr. Hallevorden de la Königsberg, a scris în „Deutsche medizinische Wochenschrift“ următoarele, despre cercetările lui Kemsies: Neurastenicii (bolnavii de nervi) din pricina muncii prea încordate cu capul, se plîng, nu de durere de cap și de alte simptome plecând de la creeri, ci de la slăbiciune în mâni și picioare, de oboseală la mușchi. După teoria lui în privința sensibilității și a comunicărilor în centrele creierului, pot să aibă loc felurite transporturi. După cum gândind și scriind, unii inervează organele vorbirei, tot astfel energia nervoasă poate să apuce pe alte căi și să se cheltuiască. Se știe apoi că munca repede și intelectuală, mai ales la cei nedepriși, liberează prea multă energie nervoasă, care se cheltuiește înșed. Un fapt înse și sigur: oboseala în urma muncii intelectuale cere repaus și drul în chestie sfătuește pe bolnavii de nervi să-și întrerupă munca de 5 până la 12 ori pe

și să se odihnească până la 5 minute pe o bancă de lemn orizontală, culcați pe spate, cu deseversire orizontal. Plimbarea nu repausează creerul, dacă nu e făcută cu plăcere și dacă nu dă bolnavului repaus intelectual. Ori-ce oboseală mușchulară mărește încă enervarea din cauza muncii intelectuale. Plimbarea e de folos pentru a opri munca intelectuală, dar nu prin mișcarea ce facem. Și totuș atâția muncitori cu capul se cred datori a face neapărat o plimbare de atâția kilometri pe di, când, pentru a se repausă de munca lor, le-ar fi mai bine să stea trântiți pe o sofa, să stea în pădure sau să-și petreacă timpul fără a munci cu mintea și să se »distreze«.

Conservarea dinților. Substanța smălțoasă și aspră a dinților adese-ori capătă rupturi, cari produc găuri și perderea dinților. Prafuri de dinți, tincturi, paste, săpunuri, cari conțin: alumen, cremor tartaris, borax, să se evite cu deseversire, cu toate că albesc, dar atacă smălțul. Asemenea vătămătoare sînt preparatele, compuse cu praf de cărbune, lapis pumicis și acid salicilic. Un praf de dinți de o compoziție rațională trebuie să neutralizeze toate acidele, cari se formează în gură, să curețe dinții prin frecare fără a ataca smălțul, paste de dinți se recomandă numai a-cele, cari nu conțin alumen și miere. Apele de gură sînt bune atât pentru gingii cât și pentru întreaga gură căci ele sînt oare-cum un preservativ în contra diferitelor afecțiuni ale gurei.

Călindarul săptămânei.

Dum. a 3-a d Paști, a Mironosițelor ev Marcu c 15, v. 43 -47; ev. iav

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soare'e.
Duminică 19	C. P. Ioan dela peșt. vechie	1 Mau. Filip	4 50 7 9
Luni 20	C. P. Teodor Trichina	2 Atanasie	4 50 7 10
Marți 21	Mii. Ianuarie și Teodor	3 Aflar. S. cruci	4 49 7 11
Mercuri 22	C. P. Teodor Sicheotul	4 Florian	4 47 7 13
Joi 23	(†) S. M. Martir George	5 Piu V.	4 46 7 14
Vineri 24	M. Sava Strat. ; Ca Elisav.	6 Ioan	4 44 7 16
Sâmbătă 25	Ap. și Ev. Marcu	7 Stanislau	4 42 7 18

Proprietar, redactor răspunțător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de plept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **gatural**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copii**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuițate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în Oravița (Krassó-Szörény m.).

 Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!

10-10